

наша СЛОВА

Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 52 (1359) 27 СНЕЖНЯ 2017 г.

З Новым 2018 годам!

У нядзелю ў Менску адкрылі памятную дошку Рыгору Барадуліну

Памятную дошку Рыгору Барадуліну ўрачыста адкрылі 24 снежня 2017 года, на дому, дзе ён праўжыў 34 гады, па адресе: Мележа, 4. Ініцыятыва паходзіць ад журналіста Глеба Лабадзенкі, які арганізаваў збор сродкаў.

"Штурхальніку" ідзе журналісту Глебу Лабадзенку і старшыні Саюза мастакоў Беларусі Рыгору Сітніцу апераціўна ўдалося ўзгадніць усе пытанні з гарадскімі ўладамі. На барэльефе пазначана, што ў гэтым доме цягам 1980-2014 гадоў жыў і ствараў народны пээт Беларусі Рыгор Барадулін.

Сабралася шмат людзей - у асноўным, мясцовых жыхароў. Прамаўляла жонка Валянціна Міхайлаўна Барадуліна, старшыня Беларускага саюза мастакоў Рыгор Сітніца, аўтар дошкі скульптар Ігар Засімовіч.

сімовіч, паэты Уладзімір Някляеў і Міхась Скобла, мастак Аляксей Марачкін. Як адзначае Глеб Лабадзенка, "дошка выйшла ладная" - больш за 100 кілаграмаў бронзы памерам 140 на 70 сантиметраў. Аўтар праекту, як і валуна на магіле літаратара на Ушаччыне - скульптар Ігар Засімовіч.

- Справа зробленая - як гары з плеч, асабліва цешуся, што паспелі да Калядаў. Роўна ў гэтыя дні два гады таму мы адкрывалі "валун сівы і крыж на валуне" на магіле дзядзькі Рыгора ва Ушачах. Цяпер трохі спакайней, што ўдалося

хочь нешта зрабіць для ягонай памяці, - дадаў ён.

Глеб Лабадзенка таксама выразіў падзяку "тым 145 АСОБАМ, якія ахвяравалі на гэтую дошку праз сайт talaka.by". Гэта мы яе павесілі, не наракаючы, што нехта там нам не вешае і не робіць".

Наступнай паводле Г. Лабадзенкі павінна быць дошка В. Быкову.

Паводле СМИ.

На здымках:

1. Адкрыццё дошкі. 2. Глеб Лабадзенка, скульптар Ігар Засімовіч, Валянціна Барадуліна.

Зварот да ўдзельнікаў мясцовых выбараў-2018

Паважаныя сябры!

У лютым наступнага года ў нашай краіне адбудзіца чарговая выбараў ў мясцовыя саветы дэпутатаў. Мы падтрымліваем тых кандыдатаў, хто вырашыў прыняць удзел у гэтай выбарнай кампаніі і актыўна выкарыстоўвае дзяржаўную беларускую мову падчас агітацыйных мерапрыемстваў.

Мы прапануем усім удзельнікам выбараў у мясцовыя саветы дэпутатаў стаўці пытанне аб адкрыцці беларускамоўных класаў, школ і гімназій у кожным раённым цэнтры, абы пашырэнні ўжывання беларускай мовы ў візуальнай прасторы кожнага мястэчка і горада, у інфармацыйным вяшчанні мясцовых СМИ. Бы родная культура і мова - асноўныя чыннікі і незалежнай дзяржавы.

Сакратарыят ТБМ.
22 снежня 2017 г.

"Верасень" № 17

Выйшаў з друку чарговы, сімнаццаты па ліку, нумар літаратурна-мастацкага часопіса "Верасень". Паэзія ў часопісе прадстаўлена вершамі Лізаветы Дзеруэнкі, Насці Падрабінкінай, Алены Быкавай, Крысціны Башарымавай, Кацярыны Массэ, Крысціны Баранавай, Надзеі Філон, Таццяны Крэнь, Людмілы Шчэрбы, Святланы Куль, Тамары Аўсяннікавай, Васіля Зуёнка.

Раздел "Проза" складаецца з апавядання Сяргея Белаяра, Валянціны Пісарчык, Анатоля Бароўскага.

У раздзеле "Пераклады" друкуюцца вершы Сіблі Алерама, перакладзены з італьянскай мовы Аксанай Данільчык.

Раздел "Крытыка" адкрывае "вясёлкавае" эсэ Васіля Дранько-Майсюка, прысвечанае Марку Шагалу. Аб сваім "шляху да Беларусі" распавядае ў гутарцы з Эдуардам Акуліным старшыня культурніцкага фонду "Вяртанне" Павел Падкартыцай. Працягва-

юца друкавацца запісы "з памятнай кніжкі" Леаніда Дранько-Майсюка. Сакрэтамі музычнай творчасці ў гутарцы з Аленаі Масцеравай дзеяцца гурт "Haina". "Дыaryуш беларускага падарожніка" прапануе чытачам часопіса Юрыя Кур'яновіча. Творчы "цік" маладой беларускай літаратуры замярае ў сваім аналітычным артыкуле літаратуразнавец Эдуард Дубянецкі. З чарговай рэцэнзіяй на новы раман Людмілы Шчэрбы "Урб@.n.M: Адзін дзень майго жыцця" выступае крытык Анатоль Трафімчык.

Вокладка нумара - Да-р'я Бунеева. Мастицкая афармленне - Валерыя Праслава.

Ілюстрацыі - Ігар Свянціцкі.

Пытайце "Верасень" № 17 на сядзібе ТБМ (Румянцева, 13). Чытайце "Верасень" на сайтах: Kamunikat.org і tbm-mova.by. Дасылайце свае творы ў "Верасень" на адрес: verasenchas@gmail.com.

Наш кар.

ISSN 2073-7033

9 772 073 703 003 >

Віктар Марціновіч: Герой года - беларуская мова

Выкажу сваё асабістасе меркаванне. Называець кіраўнік Нацыянальнага банка Паўла Калаўра "чалавекам 2017 года" за тое, што ён вярнуў давер да беларускага рубля, - тое самае, што ўзнагароджваець галоўнага рэдактара "СБ. Беларусь сягоння" Паўла Якубовіча за захаванне Курат. Унёсак у абодвух выпадках пра глядаеща, але ні першы, ні другі - не галоўныя. У першым выпадку Кабякоў, Мацишэўскі, Снапкоў ці нават Лукашэнка выглядалі б больш нагуравыя. Самай сумленнай была б узнагарода ўсіх, хто рашэнне рыхтаваў, прымаў і нёс адказнасць.

Але герой - гэта не толькі перамога, але і самота. Герояў не можа быць многа на гранітным пастаменце пераможцы. І калі вылучаць толькі аднаго трывумфатора, перавага якога была неаспречнай, трывалай і не пакідала б пачуцця горычы, я бырызыкнүй называець такім суб'ектам **беларускую мову**, якая наблізілася ўшчыльную да мяжкі, за якой стаіць поўныя легалайз.

Прыкметай гэтага да халеры, і нядайня прапанава Ігара Марзалюка выкладаць па-беларуску гуманітарныя дысцыпліны - толькі адна з іх. Не так даўно я напрапоў на сменшную перадачу на дзяржаўным тэлеканале, дзе вядоўцы, з цяжкасцю змагаючыся з беларускім націкамі, прапанавалі глядачам патлумачыць сэнс беларускіх прыказак, такіх як: "Не ўсё кату масленіца" і "Без труда не выцягнеш і рыбу з пруда".

Калі ў мінулым годзе мы радаваліся, пабачыўши рэдкую беларускамуную рэкламу Samsung ці сіцілайт "Маё першое слова - 'каханне'", то цяпер родная гаворка сталася камунікатыўным мэйнстрімам, кшталту чорна-белай моды ў партрэтным фота сярэдзіны нулявых. Зазірніце, калі ласка, на сайт БРСМ і паглядзіце там стужку навінаў. Я не рабіў кантэнт-аналізу, але рускую мову тут хутка давядзеца вышукваць. Мова вяртаецца ў парламент.

Вяртанне мовы - реч нашмат больш фундаментальная, чым мінулагоднія легалізацыя вышыванкі.

Вышыванка - толькі фрагмент глыбы, якая завеша Беларуссю. Сімвалізуючы ў першую чаргу [вельмі важную для нас] сялянскую культуру, яна не з'ядноўвае так, як гэта рабіць мова. Мова - і для сялян, і для магнатаў, якія не-каля сялян прыгніяталі, і для горада, і для вёскі. Да таго ж вышыванку можна варнуць, а

потым забраць, і нікто асабліва змены сімволікі дзяржаўных святаў не заўважыць. А вось аднойчы даўши мову, з ратоў і галоўя ў хутка не выскубеш. Мова адраджаецца павольней, але і затрымліваецца ўчэпіст.

Зразумела, што беларусізацыя Беларусі - вынік працы канкрэтных людзей:

тых, хто арганізоўваў мовуныя курсы, падышаў цікаўнасць да роднай літаратуры, вырабляў мабільныя праграммы і звязыў на кінапаказы. І я ўжо чую парыўнанне гэтага (якога па ліку!) няпэўнага адраджэння мовы са стабілізацыяй беларускага рубля. Маўляў, прости кан'юнктура склалася так,

што "вярхам" мова спатрэблілася, каб адасобіцца ад рускага царства. Але ў гэтым сутнасці любой палітыкі: ёсьць энтузіясты, якія робяць тое, у што ве-раць, не азіраючыся на перспектывы; ёсьць political entrepreneurs, якія рыхтуюць рашэнні, ёсьць, нарэшце, акно магчымасцяў, якое заўсёды адкрываецца на непрацяглы час. І калі няма тых, хто ладзіў мовуныя курсы, вырабляў мабільныя праграммы, выдаваў кнігі і звязыў на кінапаказы, палітычна пльні ідзе ў іншым кірунку. І замест абліковання гуманітарных курсаў на ўніверсітэтах па-беларуску размаяўлялі б мы па шляхі выхавання рускамоўных студэнтаў, якія былі б патрыётамі нашага краю.

І так, усё напісаное вышэй не скосоўвае тэзазу, выкладзеных у май нядайнім артыкуле пра мадэрнізацыю беларускай нацыянальнай ідэі. Бо поруч з мовуным легалайзам кронача праблемы, якія пакуль незразумела як вырашыць.

Так, з мовай болей не змагаюцца, яе хочуць вярнуць на ўніверсітэты, у тэлевізар і парламент, але абсалютная большасць беларусаў застаецца рускадумнай. Афіцыянт у кавярні можа прыгожа і без акцэнту павітацца з вами, але калі вы запытаецеся, з якіх кампанентаў складаецца крамбамбуля, ён спатыкненца аб "мажывельнік", і калі ў ягоным Андроідзе не ўсталяваны "Скарнік", пра "ядловец" не ўспомніць.

Фота Сяргея Гудзіліна.

Слова, якое стала Кнігай жыцця

19 снежня ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі адбылася прэзентацыя выдання Новага Запавету, ажыццёўленага Каталіцкім касцёлам.

- Уцелаўленае Слова Божае - Езус Хрыстус - сталася кнігай, у якой запісана Яго вучэнне - адзначыў у сваёй пра-мове Мітрапаліт Менска-Магілёўскі Тадэвуш Кандрусе-віч.

- Яшчэ зусім нядайна, у часы ганенняў, Біблію цяжка было знайсці са свечай, а сёння ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі, якая адзначае 95-годдзе сваёга заснавання, адбываеца прэзентацыя першага поўнага Рыма-каталіцкага выдання Новага Запавету. У ім прадстаўлена Слова, якое было напачатку, і якое стала Кнігай жыцця. Мы дзякуем працаўнікам Нацыянальнай бібліятэцы за гэтую магчымасць, што з'яўляецца знакам адкрыцасці да ўзаемнага супрацоўніцтва ў імя духоўнага добра нашага на-рода.

Першай друкаванай кнігай на славянскіх землях стала книга не па матэматыцы, не па гісторыі ці па медыцыне, - падкрэсліў прамоўца. - Адна з крыніц нашай веры менавіта - Біблія. Наш зямляк і першадрукар не імкнуўся да зямной славы, а атрыманыя веды скрыстаў, каб падарыць нашаму народу Божае слова на роднай мове. Святое Пісанне, якое мы павінны зразумець, як самае каштоўнае сведчанне пра Бога і пра наша збаўленне. Галоўным заданнем касцёла на сучасным этапе яго развіцця з'яўляецца новая евангелізацыя - абвішчэнне дзейснага, заўсёды жывога Божага слова, новымі способамі і сучаснай зразумелай мовай.

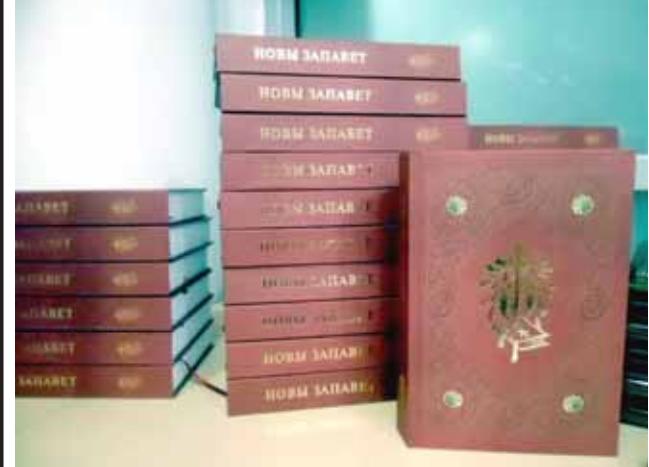
Паколькі нацыянальныя мовы развіваюцца, то з'яўляюцца і новыя пераклады Евангелля. Усяго вядома калі 30 перакладаў на беларускую мову, ажыццёўленых духоўнымі і свецкімі асобамі. Дзякуючы новому перакладу, мы дазваляем Езусу пра паведаць сёння, як ён гэта рабіў 2000 гадоў таму. Кожная эпоха нясе свае культурныя змены. Прэзентаваны пераклад быў здзейснены за 15 гадоў.

Яго Эксленцыя Мітрапаліт Т. Кандрусе-віч падзякаў секцыі па перакладзе літургічных тэкстаў і афіцыйных дакументаў Касцёла за вялікую працу, а таксама выдавецтву "PRO CHRISTO", якое рупіцца пра выпуск кніг з 2000 года.

- Мы з радасцю можам сцвярджаць, што падзея, якія сілкуюць нас духоўна, становіцца ўсё больш. Сведчанне гэтаму - сёняшння прэзентацыя. Для нас, беларусаў, чия мова на працягу стагоддзя была пад цікам і забаронай, вельмі важна, што мы можам звяртацца да Усявішнія на сваёй роднай мове. Падзея лу-чыць нас з усімі нашымі папярэднікамі, хто цярпеў і змагаў-ся за родную зямлю і родную мову. Няхай гэта книга стане прадзізвай патрэбай для тых, хто прамаўляе Божае слова і для тых, хто шукае яго, - адзначыла старшыня ТБМ Алена Мікалаеўна Анісім.

Пра здзейсненую пра-

Дырэктар Нацыянальнай бібліятэки Раман Сцяпанавіч Матульскі сказаў, што ён вельмі рады, што слову "бібліятэка" вяртаецца яго першапачатковае значэнне, што Новы Запавет папаўніе 9-ці мільённы збор галоўнага кнігасховіща і хочацца, каб слова Божае ўва-йшло ў сэрцы людзей і пера-мяніла іх жыццё да лепшага.

- Чытанне Новага Запавету паспрыяе ўмацаванию веры і жыццю ў любові, - на-

завяршэнне сказаў іерарх Ката-

ліцкага касцёла.

Эла Дзвінская,

фота аўтара.

1. На прэзентацыі ры-
ма-каталіцкага Новага Запа-
вету;

2. Мітрапаліт Тадэвуш
Кандрусе-віч і Раман Матуль-
скі;

3. У зале - Алена Ані-
сім, Хрысціна Лялько і іншыя.

Аб дзяржаўнай падтрымцы беларускай мовы

"Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны"
220034, г. Мінск вул. Румянцева, 13, тэл. 263-85-11, раздзелы рахунак
№ BY84BLBB30150100129705001001 у Аддзяленні па Мінску і Мінскай вобласці №539 ААТ
Белінвестбанк", г. Мінск, код BLBBBY2X

4 снежня 2017 г. № 122

Кіраўніку Адміністрацыі
Презідэнта Рэспублікі Беларусь

Качанавай Н. І.
вул. К. Маркса, 38,
220016, г. Мінск

Шаноўная Наталля Іванаўна!

У нашу арганізацыю звязаўшыца грамадзяне са скаргамі на тое, што іх
моўныя права ў галіне заканадаўства і вядзення судовай практикі не забес-
печаны. У сувязі з гэтым узімаюць канфліктныя ситуацыі, што вядзе да кан-
франтацыі і не спрыяе стабільнасці ў грамадстве.

Звязаўшыца Вашу ўвагу таксама на тое, што ў нашай краіне фактычна
адсутнічае механізм і практика прынаймача закону на дзвюх дзяржаўных мовах.
У свой час прымаліся розныя дакументы, у прыватнасці Пастанова Савета
Міністраў у 2010 г., абы пашырэнні сферы ўжывання беларускай мовы, якія не
былі реалізаваны.

У сувязі з гэтым прапануем прынаймача Указ аб дзяржаўнай падтрымцы
беларускай мовы, у якім прадугледзець не менш, чым 50% фінансавага забес-
пячэння на функцыянованне дзяржаўнай беларускай мовы. Такое рашэнне
пастаўшыца пашырэнню ўжывання беларускай мовы, паспрыяе кансалідацыі і
стабільнасці ў нашым грамадстве, умацуе аўтарытэт дзяржаўных органаў.

З павагай,
Старшыня ГА ТБМ

А.М. Анісім.

Адміністрация Презідэнта
Рэспублікі Беларусь
Галоўнае Упраўлінне па работе
са зваротамі грамадзян і
юрыдычных асоб

220016, г.Мінск, раздзелы Прэзідэнта,
тэл. 222-32-17, факс 226-06-10
E-mail: contact@president.gov.by

14 снежня 2017 г. № 10/535-110

Старшыня грамадскага аб'яднання
"Таварыства беларускай мовы
імя Францішка Скарыны"

Анісім А.М.

Аб разглядзе звароту

Паважаная Алена Мікалаеўна!

У Адміністрацыі Презідэнта Рэспублікі Беларусь разгледжаны Ваш
зварот абы пашырэнню ўжывання беларускай мовы. Інфармацыя прынята да
ведама.

З павагай,
Начальнік галоўнага ўпраўлення па работе
са зваротамі грамадзян і юрыдычных асоб

Р.І. Шлык.

Аб ушанаванні памяці Казіміра Семяновіча

МИНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРЫ
РЕСПУБЛІКИ БЕЛАРУСЬ

пр. Пераможца, 11, 220004, г. Минск
тэл. +375 17 203 75 74, факс +375 17 203 90 45
БІК: АКВВ ВУ 2Х; раздзелы:
ВУ71АКВВ3604900002669000000
ААТ «АБ Беларусбанк»
e-mail: ministerstvo@kultura.by

№ 01-20/16/00-00-
На № 118 аз 18.11.2017.

Аб стварэнні і ўстаноўцы
твора манументальнага мастацтва

Міністэрства культуры, сумесна з зацікаўленымі, разглядзела пісьмо
грамадскага аб'яднання "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Ска-
рыны" па пытанні стварэння і ўстаноўкі помніка Казіміру Семяновічу, які
распрацаўшы тэорыю ракетнай зброі, і інфармуе.

Выдача Міністэрствам культуры заключэння аб мэгагоднасці (немэта-
згоднасці) стварэння і ўстаноўкі твора манументальнага мастацтва ажыцця-
ляеща на падставе пропаноў мясоўых выкананічных органаў улады з улікам
патрабаванняў Палажэння аб парадку стварэння (рэканструкцыі) і прымікі
твора манументальнага і манументальна-дэкаратыўнага мастацтва, зацверджана-
га пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 19 верасня 2008 г.
№ 1372.

Мінскі гарадскі выкананічы камітэт, з улікам таго, што Цэнтральны
сквер з дэкаратыўнай скульптурай "Хлопчык з лебедзем" з'яўляецца аўтам
аховы гісторыка-культурнай спадчыны другой катэгорыі, мяркую мягчымым
пропанаваньем устаноўку помніка К. Семяновічу на тэрыторыі ўстановы
адукацыі "Ваеннае акаадэмія Рэспублікі Беларусь" пры ўмове ўзгаднення гэтай
пропановы з кіраўніцтвам установы адукацыі.

Міністэрства культуры падтрымлівае ідею стварэння помніка К. Семя-
новічу і гатоў варнуцца да разгляду дадзенага пытання пасля ўнясення мясоў-
ных выкананічных і распарадчым органам матэрыялаў ва ўстаноўленым
заканадаўствам парадку.

Разам з тым, пытанне абы устаноўцы помніка К. Семяновічу патрабуе
дадатковай працаўкі з вызначэннем месца і кропіці фінансавання.

Першы намеснік Міністра

І.У. Дрыга.

Празвішчы Беларусі Новая серыя

распуцін (<распуцен>) 'распусны'
(<распуста 'палавая разбэшчанасць,
распуснае жыццё', 'пра таго, хто раз-
бэсціцся, раздурэу').

1015. **Растраповіч** (Дзяніс) -
вытвор з суфіксам бацькаймення-овіч
ад антрапоніма *Rastropa* і значэннем
'нашчадак названай асобы': *Rastrapo-
vіч*. ФП: *rastropa* ('несакутны,
непрычесаны, лахматы чалавек; не-
ахайнік')- *Rastropa* (мянушка, потым
прозвішча) - *Rastropavіch* - *Rastrapo-
vіch*.

1016. **Раўгач** (Алена) - семан-
тычны вытвор ад апелятыва *raugh*
'плакса', яго сінонім іншасуфікавы
аднакаранёвы вытвор *rough-al-a*
(CHM3).

1017. **Раўнапольскі** (Максім)
- вытвор з фармантам -скі ад тапоніма
Rauhnapolje і значэннем 'народзінец,
жыхар названай мясоўасці, паселіш-
ча': *Rauhnapol-skі*.

1018. **Раўчук** (Ірына) - семан-
тычны вытвор ад апелятыва *rauch*
'невялікі ручай', 'невялікі рабок', 'тое,
што і рабак'.

1019. **Рафальскі** (Уладзімір)
- вытвор з фармантам -скі ад антрапоніма *Rafal* і значэннем 'нашчадак
названай асобы': *Rafal*-скі. ФП:
Rafail (імя <ст.-яўр. *regha el* 'Бог
вылечыў') - *Rafal* (народная форма:
1556 г.) - *Rafal* (празванне, потым
прозвішча) - *Rafal'ski*.

1020. **Рахман** (Святлана) - се-
мантычны вытвор ад апелятыва *rahman*
'памяркоўны ў адносінах да
іншых, згаворлівы, дабрадушны'.
Прыметнікавая форма рэканструя-
вана ў назоўнік.

1021. **Рахманенка** (Алег) -
вытвор з фармантам -енка ад антрапоніма *Rahman* і значэннем 'нашчадак
названай асобы': *Rahman-enka*. Гл.
Rahman.

1022. **Рахубік** (Іван) - вытвор
з суфіксам -ік ад антрапоніма *Rahuba*
і значэннем 'нашчадак названай асобы':
Rahub-ik. ФП: *rahuba* ('падлік, разлі-
кі', 'карысць, выгода', 'сэнс') - *Rahuba*
(мянушка, потым прозвішча) - *Rahubik*.

1023. **Рахунок** (Алег) - семан-
тычны вытвор ад апелятыва *rauhunak*
'документ з указаннем належнай сумы
грошей за адпушчаны тавар ці вы-
кананую работу', 'разлік дахода і расхо-
даў'. Форма з *o* для адмежавання ад
апелятыва: *Rahunak* - *Rahunok* (акцэн-
таванне).

1024. **Рачок** (Віктар) - се-
мантычны вытвор ад апелятыва *raochok* -
пам. -лак. ад *raok* 'беспазованочная,
пакрытая панцырам прэснаводная
жывёліна з вялікімі клюшнямі кала-
гавы і жывоцікам, якое звычайна на-
зывають шыйкай'.

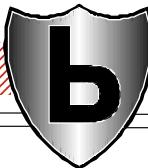
1025. **Рачыцкая** (Анастасія)
- вытвор з фармантам -скі ад тапо-
німа *Rachyki* і значэннем 'народзінка,
жыхар названай мясоўасці, паселіш-
ча': *Rachyck-skaya* - *Rachyts'k-ic-kaia*.

1026. **Ржэўскі** (Браніслаў) -
вытвор з фармантам -скі ад тапоніма
Ržev і значэннем 'народзінец, жыхар
названай мясоўасці, паселішча':
Ržev-skii. ФП: *ržev*/i
ржэў ('жакатае поле, астаткі сцяблу ад зжатага збож-
жа'); *Ržev* (тапонім) - *Rževskiy*.

1027. **Родзік** (Надзея) - народ-
на-гутарк. форма імя *Radzivon* набыла
ролю прозвішча.

(Працяг у наступным
нумары.)

1014. **Распуцін** (Валянцін)
- семантычны вытвор ад апелятыва

Гарадзенскі крайзнаўчы каляндар

БЕЛАРУСКІ НАСТОЛЬНЫ ПЕРАКІДНЫ КРАЯЗНАЎЧЫ КАЛЯНДАР

НА 2018 ГОД

(на матэрыйле Гродзеншчыны)

Складальнік Аляксей Пяткевіч
Рэдактар Станіслаў Суднік

Гродна, 2017

Пад Новы год пабачыў свет чарговы выпуск беларускамоўнага Гарадзенскага абласнога краязнаўчага каляндаря. Гэта - дзеяты выпуск

У каляндары пададзена каля паўтысячы важных і цікавых датаў з гісторыі Гарадзеншчыны, што яшчэ раз пацвярджае яе багацце і напоўненасць падзеямі і асобамі праз гады і стагоддзі.

Новы каляндар прысвечаны найгaloўнейшай падзеі ў гісторіі нашай краіны - 100-годдзю абвяшчэння Беларускай Народнай Рэспублікі.

Сённяшня Гарадзеншчына, а тады гэта Гарадзеншчына плюс Віленшчына, унесла выключны ўклад у падрыхтоўку і сам акт абвяшчэння незалежнасці Беларусі.

Таму кожны месяц адзначаны партрэтам аднаго з дзеячаў БНР як непасрэдна 1918 года, так і пазнейшых часоў. Гэта:

Васіль Захарка (в. Да-брасельцы, Зэльвенскі р-н), сябтар Сакратарыята БНР (1918), Прэзідэнт Рады БНР (1928 - 1943);

Тамаш Грыб (в. Паляны, Смаргонскі р-н), сябтар Рады БНР і яе Выканкама (1918), міністр БНР (1918);

Кіпрыян Кандрато-віч (в. Зіневічы, Лідскі р-н), сябтар Народнага сакратарыята БНР, міністр вясенних спраў БНР;

Макар Крашоў (Кас-цевіч) (в. Баброўня, Гарадзенскі р-н), сябтар Рады БНР (1918-1919);

Кс. Вінцэнт Гадлеўскі (в. Шуръчы, Свіслацкі р-н), сябтар Рады БНР (1918);

Ян Станкевіч (в. Арганяты, Смаргонскі р-н), сябтар Рады БНР (1918);

Кс. Аляксандар Астра-

мовіч (Андрэй Зязюля) (в. Навасады, Ашмянскі р-н), сябтар Рады БНР (1918);

Вацлаў Іванаўскі (фальв. Лябёдка, Шчучынскі р-н), Міністр асветы ва ўрадзе БНР (1918);

Ларыса Геніош (м. Жлобаўцы, Ваўкавыскі р-н), Генеральны сакратар Урада БНР у эміграцыі (1943);

Язэп Сажыч (в. Гарадзечна, Наваградскі р-н), старшыня Рады БНР (1982-1997);
Ала Орса-Рамана (г. Наваградак), сябтар Прэзідэнтства Рады БНР (наш час);

Хведар Нюнька (в. Алешавічы, Мастоўскі р-н), сябтар Прэзідэнтства Рады БНР (наш час).

Добра прадстаўлены ў каляндары і 155-я ўгодкі паўстання 1863 года. На Гарадзеншчыне паўстанне мела шырокі развой і суправаджалася шэрагам трагічных падзеяў.

Календары на 2010 - 2017 гады мелі значны поспех і выклікалі вялікую зацікаўленасць на Гарадзеншчыне, у Менску і ў іншых мясцінах, куды траплялі, што і з'явілася асноўным стымулам для выдання каляндра на 2018 год.

Укладальнік каляндра - старшыня Гарадзенскай гарадской арганізацыі ТБМ Аляксей Пяткевіч, рэдактар Станіслав Суднік.

Каляндар з'яўляецца пэўным крокам у развіціі гарадзенскага краязнаўства, паколькі нацэльвае краязнаўцу з Гарадні і рэгіёну на працу па пэўных датах і з пэўнымі людзьмі, якія адзначаны ў каляндары. Ужо на сёння каляндары перададзены ва ўстановы культуры Лідскага раёна, і там яны без справы ляжаць не будуць.

Nauč kar.

Віншуем сяброў ТБМ, якія нарадзіліся ў студзені

Адаська Віктар
Акулін Эдуард
Акуліч Аляксандар
Алейнікаў Мікалаі Сідаравіч
Алесіна Ганна Міхайлаўна
Аліева Марыя Рыгораўна
Аляхновіч Мікалаі Мікал.
Андрасовіч Наталля Валянцін.
Андрыш Андрэй Антонавіч
Антаноўскі Мікалаі
Антанюк Ян Ігнатавіч
Анціпенка Лярон Міхайлавіч
Апейка Марыя Фёдарараўна
Аскірка Валянцін Фёдарараўіч
Ашкінадзэ Аляксандра Аляк.
Ашуева Вероніка Ігуенавіч
Бабровіч Вера Грыгор'еўна
Баброў Яўген Ігаравіч
Багданкевіч Святланіца Мікал.
Багданчык Таццяна
Бакіноўскі Валянцін
Баркоўская Настасся
Баркун Любоў Сяргееўна
Барткевіч Таццяна Фёдораўна
Барысаў Лярон Аляксееўч
Барысевич Аляксандар Вітольд.
Батуеў Павел
Батура Вольга Іванаўна
Бахір Алена
Белы Павал Аляксандравіч
Бельковіч Алена Тадэвушаўна
Бернат Міхась Язэпавіч
Благачынны Фларыян Мікал.
Болбас Данута Вацлаваўна
Бохан Аліна Аляксандраўна
Бульга Міхайл
Бурбоўская Алена Уладзімір.
Бяліцкая Ганна Сцяпананаўна
Бялявіна Кацярына Уладзімір.
Багападаў Цімур Фанузавіч
Варанцоў Міхайл Ананіевіч
Варатынская Галіна Аляксан.
Варонька Ніна Адэльфонас.
Васілевіч Алена Канстанцін.
Віданава Ірына Аляксеўна
Вінаградаў Віталь
Віслович Эдуард Андрэевіч
Водзіц Таццяна
Водчыц Таццяна Мікалаеўна
Выбарнаў Аляксей Анатол.
Вярбоўская Надзея
Гайдук Марыя
Галавач Яўген
Галай Вераніка Вячаславаўна
Галушко Сяргей Анатольевіч
Ганеева Валжына Міхайлаўна
Гаравы Марат
Гарадко Галіна Станіславаўна
Гарачанкова Юлія Аляксандр.
Гарбачова Тамара Валер'еўна
Гардзіенка Ала Андрэеўна
Гасціловіч Уладзімір Вільевіч
Гацак Максім Вікторавіч
Гедроіц Аляксандар Генадзев.
Герасёва Таццяна Андрэеўна
Герман Таццяна Арсенцеўна
Гільвей Валянціна
Грышкевіч Лярон Іосіфавіч
Грэбенка Аляксей Уладзімір.
Грэбень Раіса
Гундзер Мацвеў Уладзімір.
Гуркова Каміла Мсціслава Ал.
Гурская Людміла
Гусарэвіч Максім Фёдаравіч
Данільчык Валянцін Максім.
Дашкевіч Віктар Мікалаеўч
Дварэцкі Аляксей Вадзімавіч
Дварэцкі Андрэй Вадзімавіч
Дзям'янаў Аляксандар Узлізім.
Дзям'яненка Юлія Яўгенавіч
Доўнар Павел Вікторавіч
Драздоў Уладзімір
Драняккевіч Марыя
Дробаў Іван Міхайлавіч
Дубовік Ганна Уладзіміраўна
Дуброўская Наталля

Дудзянкоў Міхаіл Валер'еўч
Дунецкі Анатоль Пятровіч
Дычок Рэгіна Янаўна
Езавіт Т. В.
Елісеев Андрэй
Ефімовіч Аляксандар Вячасл.
Ефімўская Дана
Жарнасек Ірэна Францаўна
Жук Аляксандар Мікалаеўч
Жылінска Святлана
Жынь Канстанцін Уладзімір.
Заіка Зоя Міхайлаўна
Закрэўская Ніна
Зарубава Ганна Уладзіміраўна
Захарава Кацярына Алякс.
Збаўскі Эдуард Іосіфавіч
Здановіч Ніна Іванаўна
Землякова Ала Максімаўна
Зімінка Ганна Ігаравіч
Зімінкі Леанід
Зорына Любоў Міхайлаўна
Зубар Марына Уладзіміраўна
Зылэў Уладзісілаў Дзянісівіч
Іванковіч Уладзімір Уладзімір.
Івановіч Кацярына Анатол.
Іваноў Віталь Юр'еўч
Ігнатчык Алег Уладзіміравіч
Іпатава Вольга Міхайлаўна
Кабышаў Зміцер
Кавальчук Таццяна Юр'еўна
Казак Валянціна
Казак Галіна Сцяпананаўна
Казак Міхась Мікалаеўч
Казак Сяргей Іванавіч
Казлоўскі Алег Феліксовіч
Калесніковіч Максім
Калінка Святланіца Міхайлаўна
Калінаўская Марыя
Калоднікава Алена Валянцін.
Калядка Іна
Канопкіна Таццяна Станіслав.
Канус Марыя Іванаўна
Капарыха Мікалаі Уладзімір.
Капуста Алена Міхайлаўна
Карабан Станіслаў Вацлаваўіч
Каралёнак Мікалаі Мікалаевіч
Каратчэнік Іван Адамавіч
Карней Ігар Пятровіч
Кароль Вольга Мікалаеўна
Карповіч Уладзімір Леанідавіч
Картузава Яўгеніс Юр'еўна
Карэнка Людміла Мікалаеўна
Каспяровіч Ілья Алегавіч
Касцёў Антон Сяргеевіч
Касцян Марыя Віктораўна
Кашнікова Кацярына Сярг.
Кашчэва Людміла
Каяла Уладзімір Іванавіч
Кізееў Ігар
Кісель Таццяна Аляксандр.
Кімашонак Віталь Алегавіч
Кіміненка Святланіца Ульян.
Кіміуць Яраслаў Іванавіч
Кляміта Уладзімір Антонавіч
Кніга Галіна
Кожан Кліменцій Арсенавіч
Козел Алена Аляксандраўна
Коласава Алена Аляксандр.
Корнёў Павел Іванавіч
Котаў Павел Аляксандравіч
Красоўская Таццяна Мікал.
Красоўскі Лярон (Леанід) Мік.
Красоцкі Ян
Краўчук Ала
Крол Вера Сяргеевіч
Крываўальчэвіч Мікола
Крывой Яраслаў Віктораўич
Крыж Сяргей Аляксандравіч
Кузьмінкоў Генадзь Адамавіч
Кулік Анатоль Міхайлавіч
Кулінковіч Алена Анатольевіна
Курцова Вераніка Мікалаеўна
Курчанава Ларыса Вітальевіч
Куцэпалаенка Яўген
Лабанава Наталля Андрэеўна
Лабоха Канстанцін Валянцін.

Лагвінец Аляксандар Іванавіч
Лаўскі Дзяніс Уладзіміравіч
Лазарэнкаў Валянцін Дзмітры.
Лазюк Аляксандар
Лакішык Аляксей Рыгоравіч
Ларычайчук Алег Васільевіч
Лашук Алег Пятровіч
Ліпскі Канстанцін Аляксееvіch
Лісоўскі Дзмітрый
Ліцкевіч Наталя
Ліцвінчук Анатоль
Лобан Павел Міхайлавіч
Лобец Алеś Паўlavіч
Лукашэнка Антон Уладзімір.
Луцэвіч Аляксандар Сяргеевіч
Лысенак Р.В.
Лысы Аляксандар Уладзімір.
Люліна Алена Канстанцінаўна
Лявончык Алена Рыгораўна
Магалінскі Ігар Уладзіміравіч
Магучава Таццяна Васільевіч
Магучая Галіна
Малаковіч Надзея Якайлаўна
Маліноўскі Лярон Яўгеніевіч
Малышава Людміла Яўгенаўна
Малышчык Ларыса Канстан.
Малюк Марына Мікалаеўна
Маляўка Марыя
Маркоўская Кацярына Мікал.
Мароз Аксана Пятроўна
Мароз Таццяна Леанідаўна
Марцынкевіч Марыя
Масакоўскі Генадзь Уладзімір.
Мацюшава Яна Аляксандр.
Мельнікаў Юры Леанідавіч
Мільнова Таццяна Мікалаеўна
Мінко Марына
Місліевіч Ксенія Аляксандр.
Міхалева Варвара
Міхалькевіч Людміла Мікал.
Міханчык Нэлі
Міхно Іна Станіславаўна
Міцкевіч Людміла Сямёнаўна
Мішкель Станіслаў
Мішкоў Яўген
Музычэнка Андрэй Мікал.
Муша Уладзімір Мікалаеўч
Мялешак Віктар Александр.
Навагродскі Мечыслаў Аляк.
Навархост Кацярына
Навуменка Валянціна Мікал.
Нагорны Юры Аляксандравіч
Нашчынец Канстанцін Мікал.
Нікалаеў Аляксандар Яўгенавіч
Нікіцін Аляксандар Аркадз.
Новік Міхась Фаміч
Норка Алеся
Падабед Аляксандар
Падгайская (Пярвушына) Г. С.
Палубінская З. Г.
Панкратава Наталля Сярг.
Панчук Арцём Аляксандравіч
Паплеўка Юлія Юр'еўна
Патаранскі Сяргей Сяргеевіч
Паўлючук Антон
Пашкевіч Ілона Іосіфаўна
Пісарэнка Аляксандар Васіл.
Пляхневіч Тамара
Пракаповіч Наталля Фёдар.
Пракурат Яўген Андрэевіч
Пратасаў Мікалай
Пратасеня Юрый Аляксандр.
Прымака Вацілій Дзмітрыевіч
Прыхач Віталь Іванавіч
Прышчыпка Валянціна Сцяпан.
Псурцава Галіна Аляксандр.
Пясецкі Генадзь Леанідавіч
Пічкоўскі Франц Уладзімір.
Рабянок Дзяніс
Радзок Міхаіл Міхайлавіч
Раковіч Аксана Уладзіміраўна
Рамановіч Вераніка
Ролік Анісій Нікадзімавіч
Роўкач Андрэй

Рудзіч Алена
Руцкая Алена Вітальеўна
Рымша Сяргей
Сабініна Лілея Іванаўна
Савельеў Зміцер Віктараўіч
Савуліч Мікалаі
Самонаў Алеś Іванавіч
Самуйлік Яўген Рыгравіч
Сарокін Андрэй Віктараўіч
Саскевіч Алена Мікалаеўна
Сасковіч Алена
Саханчук Сцяпан Савельевіч
Свентахоўская Валянціна Mix.
Свістунова Алеся Аляксандр.
Семянчук Альбіна
Сівіцкі Уладзімір Уладзімір.
Сіповіч Святаслаў Іосіфавіч
Сірота Вінцэнт Уладзіміравіч
Сітніца Рыгор
Скамейка Сяргей Кузьміч
Скрабатун Уладзімір Іванавіч
Скрыпко М. А.
Снітко Вера
Снітко Тамара
Стагначоў Уладзімір Фёдар.
Судак Вікторыя
Суша Тамара Мікалаеўна
Сушчэнія Анатоль
Сцепанчук Надзея Уладзімір.
Сытая Таццяна
Сяргейчык Аляксей Мікал.
Тамашоў Мікалаі Васільевіч
Тамашэвіч Аляксандар Уладз.
Тамашэвіч Тамаш Іосіфавіч
Тарасевіч Тамара Сафронавіч
Трухін Уладзімір Фёдаравіч
Украінка Сяргей Сяргеевіч
Фёдарава Вольга Дзмітрыевна
Фёдарава Лілея
Федаровіч Святланіца Міхайл.
Федзюшка Надзея
Фядотаў Феакціст Фёдаравіч
Хадановіч Маргарыта Міхайл.
Хадоркін Мікола Фёдаравіч
Хамайда Барыс Ханонавіч
Хамец Міхась Дзмітрыевіч
Харкова Аляксандра Дзмітры.
Хмараў Сяргей Рыгоравіч
Хомка Вячаслаў Міхайлавіч
Храпавіцкі Станіслаў Іванавіч
Царкова Ніна Канстанцінаўна
Цітоў Ігар Віктораўіч

Аб ушанаванні памяці Адама Кіркора

МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

пр. Пераможцаў, 11, 220004, г. Мінск
тэл. +375 17 203 75 74, факс +375 17 203 90 45
БІК: АКВВ BY 2Х: рахунак:
BY71AKBB3604900002669000000
ААТ «ААБ Беларусбанк»
e-mail: ministerstvo@kultura.by

13.12.2017 № 08-15/4344

На № _____ ад _____

Аб ушанаванні памяці А. Кіркора

Паважаная Алена Мікалаеўна!

У адпаведнасці з даручэннем Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 5 снежня 2017 г. №10/124-1469 Міністэрства культуры па выніках разгляду на ўзроўні Урада звяроту грамадскага аб'яднання "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" аб ушанаванні памяці А. Кіркора паведамляе наступнае:

Даведачна: Кіркор Адам-Ганорый Карлавіч (21.01.1818 - 23.11.1886) - гісторык, археолаг, этнограф, выдавец, літаратуразнаўца, грамадскі дзеяч. Нараўліўся ў м. Слівень Смаленскай губерні. Вучыўся ў Магілёўскай і Віленскай гімназіях. Служыў у Віленскай казённай палаце (1838-1864). У 1843-1858 гг. выдаваў у Вільне шэраг літаратурна-науковых альманахаў і часопісаў. З 1849 года - член Віленскага статыстычнага камітэта, рэдактар "Памятнай кніжкі Віленскай губерні" (1850-1854). У 1850-1860 гг. - кіраўнік віленскай суполкі беларускіх, польскіх і літоўскіх літаратаў і дзеячаў культуры. З 1855 года - член археалагічнай камісіі, захавальнік Віленскага музея старажытнасцей, якому перадаў сваю археалагічна-этнографічную калекцыю. Член-карыспандэнт Імператарскага археалагічнага таварыства (1856 год), член Рускага геаграфічнага таварыства (1857 год). У 1859-1865 гг. - рэдактар газеты "Віленскі веснік". З 1859 года - уласнік друкарні ў Вільні. У 1868-1871 гг. - адзін з выдаўцоў газеты "Новое время" ў Санкт-Петраўбургу. З 1872 года ў г. Кракаве вядзе лекцыі па гісторыі славянскіх літаратур, у тым ліку і беларускай. Праводзіў археалагічныя, краязнаўчыя і этнографічныя даследаванні ў Віленскай і Мінскай губерніях, дзе даследаваў каля 1000 курганоў. У сваіх работах адзначаў багацце, самабытнасць духоўнай і матэрыйальной культуры беларускага народа, даў этнічную і сацыяльна-бытавую харэктарыстыку беларусаў. Як даследчык духоўнай культуры беларускага народа і літаратурна-разнаўца, садзейнічаў становленню новай беларускай літаратуры.

Да 200-годдзя з дня нараджэння А. Кіркора дзяржаўнай навуковай установай "Інстытут гісторыі НАН Беларусі" будзе праведзена Міжнародная навукова-практычная канферэнцыя "Вынікі археалагічных даследаванняў на тэрыторыі Беларусі ў 2017 годзе" (24-25 мая 2018 г., г.п. Мір), па выніках якой будзе выдадзены зборнік матэрыялаў.

Міністэрствам сувязі і інфарматызацыі Рэспублікі Беларусь запланаваны ў студзені 2018 г. выпуск мастацкага маркіраванага канверта, прысвечанага 200-годдзю з дня нараджэння А. Кіркора.

Мінскім гарвыканкамам накіравана ў Камісію па найменаванні і перайменаванні праспектаў, вуліц, плошчаў і іншых састаўных частак г. Мінска прапанова грамадскага аб'яднання "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" аб прысваенні адной з вуліц г. Мінска імі Адама Кіркора.

Разам з тым, па пытанні прысваенні імі Адама Кіркора аднаму з музею Беларусі трэба адзначыць, што пры наданні арганізацыі імі выбітнай асобы заснавальнікам арганізацыі ўлічаеца значэнне асобы для Рэспублікі Беларусь і адпаведнага населенага пункта, уклад асобы ў станаўленне і развіццё дадзенай арганізацыі. На практицы музеі носяць імі той ці іншай вядомай асобы, якую з'яўляецца стваральнікам музея, або музей прысвечаны жыццю і дзейнасці дадзенага грамадскага дзеяча, дзеяча культуры і мастацтва.

Даведачна: Імя братоў Констанціна і Яўстафія Тышкевічаў - заснавальнікаў г. Лагойску першага на Беларусі музея, носіць Лагойскі краязнаўчы музей. Магілёўскі абласны краязнаўчы музей носіць імя Еўдакіма Раманавіча Раманава, аднаго з заснавальнікаў беларускай гуманітарнай науки, вядомага гісторыка, краязнаўцу, педагога, заснавальніка Магілёўскага царкоўна-археалагічнага музея, фонды якога ў далейшым сталі асновай для стварэння Магілёўскага абласнога краязнаўчага музея. Слонімскому раённаму краязнаўчаму музею нададзена імя заснавальніка музея, археолага і краязнаўца Іосіфа Іосіфавіча Стаброўскага, прыватнай калекцыі якога стала асновай для стварэння Слонімскага музея.

Улічаючы вышэйгадане, на сённяшні дзень падстаў для надання імі Адама Кіркора аднаму з беларускіх музеяў не маецца.

Таксама паведамляем, што выпуск памятнай манеты да юбілею Адама Кіркора Нацыянальным банкам Рэспублікі Беларусь не плануецца.

Прынятыя па Вашым звароце рашэнні могуць быць абсарджаны ў парадку, вызначаным артыкулам 20 Закона Рэспублікі Беларусь "Об обращэннях граждан и юридических лиц".

Начальнік галоўнага ўпраўлення
культуры і аналітычнай работы

В.М. Чэрнік.

Новы Год у Германіі

Навіны Германіі

5

Новы год (ням. Neujahr) - адно з календарных свят Германіі, адзначаецца ўноч з 31 снежня на 1 студзеня кожнага года. Пярэдадзень Новага года ў Германіі завуць Сільвестрам (ням. Silvester, радзей Sylvester) у гонар хрысціянскага святога, які сканалі 31 снежня 335 года.

Віншаванні

У Германіі віншуецца з наступленнем Новага года яшчэ да яго надыху, жадаючы іншым "добра га слізгаценнем" (ням. Guten Rutsch) у святочны дні. Слова Rutsch ("слізгаценне") паходзіць ад Рош Хана ("частка года", "пачатак года"), такім чынам жадаючы прыемнага пачатку года. Пасля наступу новага года, віншаванне змяненца на Frohes Neues! ("Шчаслівага Новага года!").

Паколькі галоўным зімовым святам у Германіі з'яўляюцца Каляды, якія адзначаюцца 25 снежня, асноўныя віншаванні і падарункі прыпадаюць на Каляды. На Новы год прынятыя дары ўнікальныя дробязі (ці амбенівца імі), якія павінны прынесці шчасце ў новым годзе: невялікія фігуркі сініні, чатырохлістай камошны, каміна, пфеніга.

Імпрэза

У адразненне ад Каляд, якія з'яўляюцца сямейнымі святам і спраўляюцца традыцыйна ў коле сям'і, Новы год у Германіі прыняты спраўляць у шумайшай кампанії. Асабліва сядодзеньня нарады ў падарункі прыпадаюць на Каляды. На Новы год прынятыя дары ўнікальныя дробязі (ці амбенівца імі), якія павінны прынесці шчасце ў новым годзе: невялікія фігуркі сініні, чатырохлістай камошны, каміна, пфеніга.

Варажба на волаве

У выпадку сустрэчы Новага года дома ці ў гасціх, збор гасцей адбываецца ўвечар 31 снежня. Пры гэтым засталлі ў Германіі не настолькі багаты, як у Беларусі. Звычайна немцы абмяжоўваюцца лёгкімі закускамі, традыцыйнымі стравамі ў Сільвестр лічачца раклет і фандзю. Астатні час да поўначы праводзяцца за праўлядзеніем традыцыйнага каме-

дайнага скетча "Вячэра на аднаго" і гульней у настольныя гульні. Тыповымі занікамі таксама з'яўляюцца варажба на волаве (свінцы) - расплаўлене волава выліваюць у халодную ваду і па застылай фігурцы спрабуюць прадказаць, што чакае ўладальніка фігуркі ў новым годзе.

Гаданне на волаве

Апоўначы прынята паднімаць куфлі з шампанскім і жадаць адзін аднаму шчасце і поспеху ў новым годзе. Пасля гэтага спраўляцца ў шумайшай кампаніі. Асабліва сядодзеньня нарады ў падарункі прыпадаюць на Каляды. На Новы год прынятыя дары ўнікальныя дробязі (ці амбенівца імі), якія павінны прынесці шчасце ў новым годзе: невялікія фігуркі сініні, чатырохлістай камошны, каміна, пфеніга.

Навагодні стол

Традыцыйнымі стравамі ў пярэдадзень Новага года з'яўляюцца раклет і фандзю, якія настройваюцца на працяглую вячэрну і гутарку за столом. Раней на Навагоднюю ночь да стала падавалі карпа, але цяпер гэта традыцыя меней распаўся. Існуе меркаванне, што серабристая луска карпа прынясе шмат грошоў у новым годзе. Таксама папулярныя іншыя рыбныя стравы, напрыклад, чырвоная салата з селядца.

Таксама традыцыйнымі пачастункамі з'яўляюцца берлінскія пончыкі. Часам жартам адзін з пончыкаў напаўняюць гарчыцай ці цыбуляй замест

Важным атрыбутам для святкавання Новага года з'яўляюцца феерверк апоўначы. У буйных гарадах феерверкі арганізоўваюцца на цэнтральных пляцах, дзе збіраюцца глядачы. Многія прыносяць уласную піратэхніку, якую афіцыйна дазволена запускаць 31 снежня і 1 студзеня асобамі старэйшымі за 18 гадоў. Продаж піратэхнікі ў гандлёвых прадпрыемствах дапускаецца за трэштоўных дні да 31 снежня. У апоўнія гады частва праводзяцца акцыі, пры якіх жыхароў Германіі заклікаюцца выдаткаў грошы на дабрачыннасць замест куплі на іх феерверкі.

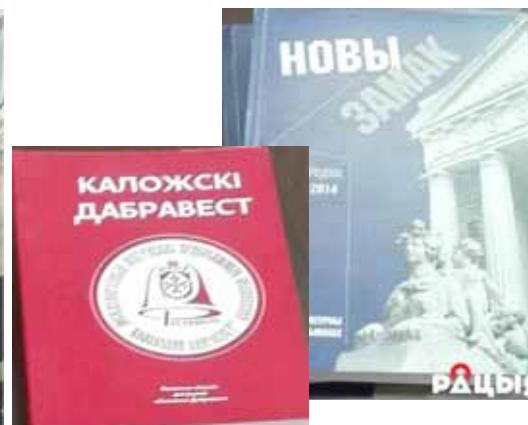
Тэлебачанне

На цэнтральным каналяле за некалькі гадзін да пачуночы праходзіць праамы эфір з самай буйной вечарынкай Германіі ў Берліне ля Бранденбургскіх варот, на якой штогод збіраюцца каля 1 мільёна чалавек. Таксама за некалькі гадзін да Новага года па тэлебачанні перадаюць Навагодні зварот федэральнага канцлерада да народа.

Сядодзеньня нарады нараде ў пярэдадзень Новага года набойей папулярнымі з'яўляюцца эпизод "Навагодні пунш" з тэлесерыялу "Адно сэрца і адна душа" і брытанскі камедыяны скетч "Вячэра на аднаго". Акрамя гэтага ў эфір выходзяць забаўляльныя перадачы: хіт-парад мінулага года, навагоднія вечарынкі, сімфанічныя канцэрты.

Вікіпедыя.

"Каложскі дабравест" і "Новы замак" - у Шчучыне

Чаргуючы сумесна му праекту Гарадзенскіх Свята-Пакроўскага сабора і аддзялення Саюза беларускіх пісьменнікаў літаратары і святары прэзентавалі пастычныи зборнік "Каложскі дабравест" і штогоднік "Новы замак". У гэтыя вечары ў Шчучынскай цэнтральнай бібліятэцы гучалі вершы гасцей, а бібліятэці Шчучынскага раёна атрымалі ў падарунак зборнік "Каложскі дабравест" і штогоднік "Новы замак".

Барыс Баль,
Радыё Рацыя, Шчучын.

Чалавечас вымярэнне гісторы

У Менску ў Міжнародным прэс-клубе 19 снежня адбылася прэзентацыя кнігі Аляксандра Тамковіча "Мазаіка жыцця". Гэта ўжо 18-тая па ліку кніга нарысаў і інтэр'ю журналіста і пісьменніка з геямі найношай гісторы Беларусі. Яна выйшла ў выдавецтве "Медысон" накладам 500 асобнікаў. У фокусе новага выдання - найбольш яркі дзеячы культуры канца XX-пачатку XXI стагоддзя - Святланы Алексеевіч, Алены Анісім, Ігар Варашикевіч, Адам Глобус, Таццяна Грыневіч, Максім Жбанкоў, Алеся Камоцкі, Іван Кірчук, Віктар Марціновіч і іншыя.

Прадмову да кнігі напісаў праваабаронца і літаратуразнаўца Алеся Бяляцкі, які прыкметеў галоўныя рысы творчасці аўтара:

не зважаючы на эканамічныя крыйсісы і іншыя абставіны.

Былы старшыня суполкі "Пагоні" Беларускага саюза мастакоў Генадзь Драздоў успрымае кнігу вобразна.

- Мазаіка - гэта кавалкі смальты, якія складаюць агульную карціну. Так і герой кнігі ствараюць агульны вобраз беларускай культуры.

- Мы жывём ў краіне Беларусь, а дзяржавы, якія тут пануюць, мяньяцца, - заўважыла доктар багаслоўя Ірина Дубинецкая - Аўтар напісаў свае нарысы не пра герояў дзяржавы, а менавіта пра герояў краіны. Дзяржава грэбле прадстаўнікамі культуры, знавае сапраўдных творцаў. Але беларуская культура развіваецца па-за рамкамі дзяржавы.

Аляксандр Тамковіч з

па дакументальных нарысах А. Тамковіча пра 19 снежня 2010 года, адлюстраваных у кнізе "Жыццё пасля кратады", можна будзе калі-небудзь ствараць паўнавартасныя аповесці ці цэлы раман, бо харкторы ярка прапісаны і падзеі зафіксаваны.

Ёсць яшчэ адна акаліч-

- Ён - настомны летапісец сёняшняга часу, без намаганняў якога разуменне беларускага свету было бы значна бяднейшым. Адметнасць інтэр'ю, дыялогаў у тым, што Аляксандар дае сваіму суразмоўцу выгаварыцца. З кім бы ён ні размаўляў, ён няўлouным чынам выклікае давер да сябе, і людзі няпростыя, негаваркія, некантактныя, раскрываюцца.

Як вядзенца звычайна на прэзентацыях кніг Аляксандра Тамковіча, большасць герояў прыйшлі на сустрэчу, каб выказаць словаў падзякі, падзяліцца ўспамінамі.

- Заўсёды цікава чытаць пра жыццё, якое мы ствараем, - адзначыў адзін з герояў, Анатоль Тарас. - Кожны кладзе сваю цаглінку ў гісторыю краіны.

- Жывая гісторыя - папулярны кірунак у літаратуры, - заўважыла спадарыня Наталя Гардзіенка, якая ўзнічала сесію "Нон-фікшн" у Саюзе беларускіх пісьменнікаў. - Важна занатаваць звесткі пра тых, хто робіць унёсак у сучасную культуру. Кнігі інтэр'ю могуць выконваць функцыі - дадзеныя дадзеныя.

Акрамя летапіснай задачі аўтар выконвае важную пісіхатэрапеўтычную функцыю - выслушвае аповеды людзей, перажыўшых небяспечныя сітуацыі - Чарнобыльскую аварыю, турынае зняволенне, кар'ерныя і палітычныя паразы.

На вечарыне паэт Уладзімір Някляеў адзначыў, што

профессиональны цікавасцю і чалавечым суперажываннем падыходзіць да асабаў іх лёсаў, і адну за другой складае свае жывыя энцыклапедыі. Калега і прадаўжалынік справы Святланы Алексеевіч, збральнік гісторы чалавечых жыццяў, ён запісаў апавед Нобелеўскай лаўрэаткі і ўключыў у сваё кнігу. Ён акрэсліў творчую магістраль пісьменніцы дадзіней 40 гадоў, на якой сустракалася ёсць: забарона на друк, дэмантрацыйнае ігнараванне яе твораў і нават суд за сумленную кнігу пра Афганістан. Пра захапленне словам, веру ў яго моц і пісьменніцкія выпрабаванні падзяліліся думкамі з аўтарам Алеся Пашкевіч і Барыс Пятровіч.

Былы вайсковы журналист не фарбует рэчаіснасць у ружовыя колеры і не стараеца прыхаваць рашуць рысы ў характеристках, прадаўдзіва паказвае пераломнікі моманты і крыйсісы, якія даводзіліся перажыўшыя яго героям.

Акрамя летапіснай задачі аўтар выконвае важную пісіхатэрапеўтычную функцыю - выслушвае аповеды людзей, перажыўшых небяспечныя сітуацыі - Чарнобыльскую аварыю, турынае зняволенне, кар'ерныя і палітычныя паразы.

На вечарыне паэт Уладзімір Някляеў адзначыў, што

Эла Дзвінская,

фота аўтара

На здымку: Зінаіда

Бандарэнка, Аляксандр Тамковіч, Уладзімір Някляеў.

Суполка "Варта" ТБМ на гістарычным факультэце БДУ адзначыла 500-годнасць беларускага кнігадрукавання!

Група студэнтаў на гістарычным факультэце БДУ з павагай ставіцца да нацыянальных поспехаў, культурных дасягненняў, і імкненіца да захавання і распаўсюджвання сярод моладзі беларускай гаворкі. Іх дзейнасць на факультэце даволі разнастайная: пастаноўкі п'ес на творы беларускіх драматургаў, арганізацыя музычных выступаў, правядзенне конкурсаў, вандроўкі па старажытных месцах краіны. Нядаўна ў суполцы прайшоў паэтычны конкурс "Шляхам Скарыны" прысвечаны 500-годнасці беларускага кнігадрукавання. Па выніках конкурсу пераможцам стаў студэнт 4 курса беларускамоўнай пільні Яўген Бодрыкаў. Другое месца падзялілі студэнт-магістрант Іван Прыстаўка і студэнт 2-га курса Аляксандр Паршанкоў. Ніжэй прадстаўленыя іх конкурсныя працы.

Яўген Бодрыкаў Мы не пакінулі цябе

Не хваліся, не плач, не стагні ад бяссілля.
Беларус! Я нікому цябе не аддам.
Ты - Айчына мая, ад Дняпра да Павілія,
Ад Асвеі да Піны ты - мой дом і мой храм.

Я такі не адзін, нас як мінімум сотні,
Тваіх верных сыноў, што цябе зберагаць.
Ноччу зімний ці ў вечар спякотны, суботні
На твой першы кліч прыляццяць, прыбягнуць.

Не прадалі цябе, не забылі, Радзіма,
І ад продкаў сваіх перанялі зарок:
Берагчы цябе нам, колькі будзе магчымым,
І варожых салдат не пускаць за парог!

Наша маці! З табой мы ў любяя гадзіны
Панясём Богам дадзены ўласны наш крыж.
Мы напружым і руکі, і ногі, і спіны
І падасць нам Гасподзь сваёй літасці звыш.

Ляжыць вакол і ўсё хавае снег
Зіма над Беларусью ўжо пануе.
З гары чуваць дзяцей вясёлы смех,
І радасць над сталіцою вандруе.

Снег не спыніць - ён зноў на нас ляціць,
Збяляе цалкам доўгая алея...
Як мог зіму без снегу я любіць?
Як той зімой мог дыхаць без цябе?

I свежае паветра ловіць нос,
Ён так стаміўся без халоднай стылі.
За шчокі нечакана ўзяў мароз...
Што мы з табою ў студзень той зрабілі?

Няхай танцуе сцюжа па дварах,
I снег ідзе бясконцю чартую.
У нас ва ўсіх на нашых жа вачах...
Галоўнае - што зараз я з табою!

Пражскія студэнты

Сцягнулася чорныя хмары няволі
Над мірнай краінай, над чыстай зямлёнай.
У час той змяніліся даўнія ролі.
Пакрыўданы помсці рукою сталіной.

Зусім маладая краіна-ахвяра,
Народ яе зноўку ў дзяржаве чужой.
Нязгодных таемна страляюць ля яра,
А армія проста східзіць дамоў.

Маўчанне. Здаецца, грамадская згода.
Здаецца, скарылі бяззубы народ.
Але не праходзіць і пойнага года -
Уздымаючы хвалі, хістаецца борт.

Студэнты, што ўзросту забітай Радзімы,
Выходзяць на свята пад кулі стралкоў.
Суровыя тварам, як поўначы зімы,
Зашіннуты ворагам з розных бакоў.

Яны не зламалі чужога рэжыму,
Яны не спынілі вайну і тэрор.
А сталі за ўласную Маці-Радзіму
Ахвярай забойцы, што ўзносіць свой тапор.

**Іван Прыстаўка
Крыві**

Вады патаемнасць і адданасць да зямлі
Гучным звонам саладзіла паветра.
Пілі з беларускіх крыніц,
што магутныя зубры
Шматвяковыя воіны свету.

Жыццё, што цягнулася ў жылах дубоў,
Белым лісцем шумела ўлетку,
Надавала і кветкам любоў,
Адчыняла з сонцем зімовую клетку.

Крыві не пазбегла радзімы каханне:
Пілі і нішчылі іншыя тут.
Натхніўшыся злосцю насялі пакаранне
Дажджом і крывёю нябёсі і люд.

Шкада, вельмі многа сышло да зямлі,
Ручай пазбралі пунсовыя лужы.
Часы... Адрадзілася ўсё: і лясы і палі;
І па венах маіх літоўца спадчыны слёзы.

У хаце

Надвор'е
Благое.
Цемра -
У вочы.
Котка
Прачнулася,
Да рук маіх
Крочыць.
Камін,
Агеньчык -
Цёпла
Ў хаце.
Трэскат
Вуголля,
Гарбата,
Калачык.
Кнігу
Гартаю -
Герой
Выжывае.
Момант
Натхнення -
Я
Засынаю.

Аляксандр Паршанкоў
Песня прыгнечаных

Нас прыгніталі кожны год і дзень,
Масцілі косткі дарогі.
Ад нас застаўся толькі ценъ,
Ды той, як смецецка, убогі.

А з нашых душаў моц і жар
Сышлі пад цяжкую пятою.
Далі замест нам шчыры дар -
Кайданаў лягтанне глухое.

Яно нам песняй у жыцці,
Святлом у ночы надмагільной,
Адзіным шчасцем у закрыцці
Было, глухім і неадхільным.

Мы выйшлі з цемры да святла,
Ды толькі трапіліся ў пастку,
І зноўку пыльна мятла.
Змяла з зямлі нас без астатку.

Мы наступілі на сябе,
І заблукалі ў лесе мар,
У безнадзеінай барацьбе
Не здуўши з неба цемры хмар.

Замільгацеў прывід дэесь там,
Дзе зоры зиркаюць на нас.
Агеньчык сонца даў вачам
Надзею, і праз момант згас.

Ігар Пракаповіч

ВЕРШЫ ВОСЕНЬСКА -
ЗІМНЯЙ ПАРЫ

ВЁСКА, ДЗЕ НЯМА СВЯТЛА

Засыпаюць клёны яркімі лістамі
Ціхія дварышчы апусцелых хат,
І ляцці над вёскай доўгімі начамі
Як салют апошні зыркі зоркапад.

У души самотна, у души тужліва.
Бо, здзічэшы, вёскай
блудзіць цішыня.
У траве высокай даспяваноць слівы,
І паўзе грыбніца па вішневых пнях.

Хоць на вокнах дошкі,
ды разбіты дзвёры,
І з паўзмроку хаты выглядае печ.
Аброзак маленкі, кволы сімвал веры,
ён у гэтых сценах, як чужая реч.

Не спяе ўжо комін болей песні палкай,
І сям'я не сядзе снедаць ля стала.
І далёка дзесяці, у гасцях за чаркай
Хтосьці ўспомніць вёску,
дзе няма святы.

Самім сабою хочаш быць,
Ды ўсё - не тое... Ўсё - не тое...
Імклівы час кудысьці мчыць,
Ды не за мараю тваёю.

У нейкі тлум, у нейкі шал
Душа штодзённа патрапляе.
Ладдзю жыцця дзязвяты вал
То ўздыме ўверх, то ўніз штурпляе.

І здасца, часам, што ладдзі
Ад хваліў тых не ўратавацца:
Не можаш вёсламі грабсці
І сіл не маеш, каб змагацца.

Але знянацку паміж хмар
Праменне сонцева праф'еца:
І грозны сцішыцца абшар,
І лёгкі ветрык засмяеца.

Раскрые межы далячынь,
Цяплом напоюніцца прастора.
І панясе надзеі плынь
Душу ад мора і да мора.

Прыйшла зіма. Завей закружыла
Апошні ліст у снежнай мітусні.
У лужыне, што шкляніца застыла,
Замільгацелі цені і агні.

Наліты цемраю халодны надвячорак
Глядзіць на горад вокам ліхтара.
Свято скупое ліеца ў панадворак,
Дзе ў рост рванула снежная гара.

Ну што ж, зіма, пішы свае законы
На шыбах хат, на плынях ручаёў,
І рассылай свае сняжынкі-дроны
На касмадромы вуліц і палёў.

Нам ад цябе нікуды не схавацца.
Мы будзем проста
з табой побач жыць.
Часцей сябрам і сонеку ўсміхніца,
Яшчэ пяшчотней гэты свет любіць...

НА ЛЁДЗЕ

Вечер вее па лёдзе снягі
І жалобна пяе ў тряснягах.
Патанулі ў снягах берагі,
Трыснягі патанулі ў снягах.

Ні прасторы, ні часу няма,
Свет у белай віхуры пльве.
Весяліца, гуляе зіма,
Трыснягі нетрывалыя рве.

Ты на лёдзе адзін між снягоў.
Белы вэлюм паўсюль і ва ўсім.
Ні пачуцця, ні думак, ні слоў.
Ты - адзін...

Астравок беларушчыны ў моры забыцця...

24 кастрычніка грамада Магілёўскага ТБМ на чале з Алегам Дзьячковым выправілася ў чарговую вандроўку, як звычайна, вельмі цікавую і насычаную. А пачалі з ускладнення кветак на магіле выбітнага беларускага пісьменніка і грамадскага дзеяча Алеся Адамовіча ў Глушки. У гэтым годзе яму быў споўнілася 90 год, на жаль, ён пайшоў з жыцця раней, але ўнёсак, які ён зрабіў у развіцці айчыннай літаратуры цяжка пераацаніць. Нездарма ж надмагілле - гэта вялізны цяжкі камень, такім ён і быў пры жыцці. Не зусім зручны ўладзі, але настолькі вялікі талент, як і яго сябар, Васіль Быкаў, што зрушыць было немагчыма.

Аддаўшы дань памяці, вырашылі прагуляцца па вёсцы. І першапачаткова ідзём да дома, у якім праішло дзяцінства Адамовіча. Зараз ён не выкарыстоўваецца і пакрысе разбураеца. Ёсць ідэя зрабіць тут музей, але ж, як заўсёды, грошай, каб такім чынам ушанаваць памяць і даць магчымасць беларусам дакрануцца да жыцця і творчасці знамітага суайчынніка, у дзяржавы няма. Зразумела, гэта не адзінай такая сітуацыя ў нашай краіне, аднак ўсё залежыць і ад нас таксама, створаны дабрачынны рахунак, і ўсе ахвочыя могуць пералічыць гроши на стварэнне музея.

Ёсць у Глушки яшчэ адна цікавостка - музей рамёств, які існуе яшчэ з 1980 года і павінен быў быць паўна-вартасным этнаграфічным музеем пад адкрытым небам. Хоць зараз ён не працуе, але паглядзеце ёсць на што. Адразу ўражвае драўляная царква Святога Панцеляймона 1880 года. Спачатку яна будавалася як стараверская, але ў нашы часы дзеянічае як праваслаўная. Адзінае, што псуе выгляд - бетонная агароджа вакол. Неяк не спалучаеца яна са старым будынкам, робіць яго амаль сучасным. Добра захаваўся і ветраны млын, што стаіць за дрэвамі побач. Прычым не толькі звонку, але і ўнутры. Ёсць усе асноўныя часткі - ад вялікіх колаў, што прыводзілі механізм у рух да жорнаў, якія малолі зярніты ў муку. Гэта стварае асаблівую атмасферу, дазваляе акунуцца ў жыццё канца 19 ст. Можна лёгка ўяўіць сабе, як падвожілі на драбінах мякі са збожжам, як падымалі іх на верх, як натужна, нібы нехация, круціліся пад уздзеяннем ветру колы, а жорны рабілі сваю справу... Цудоўна, што

раскідана па нашай Радзіме. Але ж гэты палац усё ж вызначаеца сиродіх, бо не ўключаны ў спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Беларусі. Чаму? З гэтым пытаннем, на якое наўрад ці ёсць адказ, едзэм далей.

А далей нас чакае цэнтральная кропка вандроўкі - той самы астравок беларушчыны ў моры забыцця - музей Анатоля Белага, самы буйны прыватны музей Беларусі, які знаходзіцца ў Старых Дарогах. Дом беларушчыны, месца моцы Беларусі, цэнтр беларускай гісторыі, гістарычная Мека беларусаў - і ўсё гэта пра яго, бо толькі тут можна прасачыць фарміраванне і развіцце беларускай думкі і культуры ад вытокаў да сучасніц, паўнавартасна адчуць сабе беларусам у Беларусі. Варты забіць толькі адзін крок за плот, і ты, падаецца, трапляеш у мару. Куды не кінь погляд - паўсюль родныя вобразы, ад якіх прыемна сіскіе душу. Тут і помнік Ларысе Геніюш, выдатнай паэтцы, якая аддала свае сэрца любай Беларусі. Ды і ўвогуле цэляя Алея выдатных беларусаў з бюстамі бацькі і сына Багдановічаў, помнікам выдатнаму беларускаму гісторыку Міколу Ўлашчыку, Тадэвушу Касцюшку, братам Луцкевічам. На даху злева - адзінай ў Беларусі скульптура ў гарні змагароў Слуцкага паўстання "Тым хто пайшоў паміраць, каб жыла Бацькаўшчына", а справа - выявіца кіраўніка паўстання 1863 г. Кастуся Каліноўскага.

Наступны пункт нашай вандроўкі - вёска Завалочцы, тут знаходзіцца палац паноў Жылінскіх 19 ст. Гісторыя гэтага палаца хоць і кароткая, але цікавая. Яшчэ ў 1886 годзе, калі Іосіф Жылінскі, геадэзіст, генерал ад інфантэрыйі вырашыў тут абастановацца, яму спачатку прыйшло зразуміць, але ж, якія паясы быў візітовай карткай горада яшчэ з сярэдзіны 18 ст. калі вырабляліся на мануфактуры, створанай у Слуцку вялікім гетманам літоўскім Міхаілом Казімірам Радзівілам. Канешне час моды на паясы даўно праішоў, але дагэтуль слава слуцкіх паясоў выкарыстоўваецца нашай краінай. Нездарма ў нашыя часы быў створаны вытворча-культурны комплекс, які займаецца вырабам іх копій. Для гэтага спецыяльна ў Германіі стварылі ўнікальны станак, а ўесь працэс можна пабачыць ужывую, бо цэх аддзелены ад музея, які знаходзіцца тут жа, толькі празрыстым шклом. На жаль, мы быўлі ў выходны дзень, але ж экспурсавод так цікава і падрабязна распавяла нам, як працуе як старожытнае, так і сучаснае абсталяванне, што мы адчулі сябе ўзбелінікамі падзеяй.

Ёсць у Слуцку і іншыя цікавосткі. Гэта і будынак быўлай мужчынскай гімназіі, заснаванай Янушам Радзівілам у 1617 годзе, і помнік Сафіі Слуцкай, заступніцы праваслаўя ў ВКЛ, і капліца святой велікапакутніцы Варвары, на месцы якой, згодна з легендамі, болей за 900 год таму быў закладзены горад. Варты ўвагі таксама царква святога Міхаіла пабудаваная ў традыцыях народнага дойлідства з элементамі стылю барока і позняга класіцызму напрыканцы 18 ст. Тут таксама пахаваны класік беларускай літаратуры Альгерд Абуховіч, магілу якому мы таксама наведалі.

Блукаць па Слуцку можна доўга, але ж цягніце, і мы выпраўляемся ў зваротную дарогу. Вось і скончыўся наш насычаны дзень, у ім было шмат цікавых мясцін і новых ведаў, а яшчэ вельмі шмат эмоцый, але дзеля гэтага мы і здзейнілі нашу вандроўку, таму хоць знясіленыя, але задаволенія вяртаемся дадому.

Яўгенія Хмуроўч,
Магілёў.

КАЛІ ДУША ГАВОРЫЦЬ ВЕРШАМ ДЫ ПІША АЛОЎКАМ СВЯТЛА

У Бабруйску пад назвай "Аловак святла" ўбачыў свет дэбютны зборнік Лілеі Касцян. У прадмове справядліва, на нашу думку, сказана, што вершаваныя творы паэткі з'яўляюцца своеасаблівым прыкладам лірычнай паэзіі, гучаша голасам шчырай і неабыкавай да навакольнага свету душы. Яны адметныя тым, што ў цэнтры ўвагі аўтаркі знаходзяцца вечныя пытанні, звязаныя з сэнсам жыцця, набліжэннем чалавека да вечнасці.

*Ты стварыў, мой Божа, месяц нам і сонца,
Толькі людзі ў цемры ўсё яшчэ жывуць,
Ды ідуць у пекла чарадой бясконцай,
Злосць, адчай, нявер'е іх, сляпых, вядуць.*

*Ціха на калені ўстану і заплачу,
Кепскага нямала ў сабе я бачу,
Я схілюся долу, Божа, дай мне силу,
Каб мне з гэткім сэрцам не сыйсці ў магілу.*

*Навучы, мой Божа, як мне асвяціца,
Хай душы балочай рана загаіца,
Каб любоў і радасць напаўнялі сэрца,
Ды каб мог хто іншы ля мяне сагрэца.*

Глыбока кранальнімі падаюцца радкі з апісаннем харства роднай прыроды, з успамінамі дзяцінства.

ВОСЕНЬ

*Маладзіцай на кірмаши прыбралася восень,
З залатых лясоў сукенка, хустка - неба просінь.
Раскідала па балотах завушніцы-журавіны,
Ды гараша на яе шыи цуда-пацеркі рабіны.*

*Распушціла над зямлём водар яблык спелых,
Апранула восень світу, усю з туманаў белых.
Яна обдайна працавала ў лесе, полі, садзе.
Сабярэ цяпер тавары, у вазок свой сядзе,*

*Развітаецца ў падзе ў крышталёвы ранак,
Марафон ужо бярэцца, халадней сітланак.
Над зямлём закружицы снег, ранак пабялее,
Так зіма ідзе да нас і вядзе завеі.*

*Над хатамі дымок бруіць,
Ды пад нагамі снег рыпіць.
Прыгожы маладзік рагаты,
Дарогу свеціць нам да хаты.*

Заснавальнік:

ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб реєстрацыі № 908 ад
18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам
інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Адрас рэдакцыі:

231293, Лідскі р-н, в. Даўгіна.

Адрас для паштовых адпраўленняў:

231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslowa@tut.by

Пра дзядоў не толькі на Дзяды

Зімовым днём Менская суполка імя Станкевіча зладзіла вечарыну-ўспамін пад назоў "Нашы дзяды". Госцем імпрэзы быў пісьменнік, ураджэнец Пастаўшчыны Янусь Малец. Сярод яго творчых настыкі - дакументальная книга "Таямніцы Хрыстовы", прысвечаная роднай вёсцы. Іван Вільгельмавіч распавёў гісторыю дзеда і бацькі, падзяліўся эпізодамі з часоў маладосці.

Пра свой радавод распавёў карэнны мінчук Святаслаў Лойка. Цікавыя звесткі пра слуцкага дзеда Сцяпана

згадала вядоўца вечарыны, патэка Галіна Каржанеўская. Прынамсі, што ейны дзед служыў у царскім войску і стаў на варце ў пакоях Мікалая II. Пасля сваіх згадак аб продках некалькі чуллівых песень праспівалі Уладзімір Еўтух і Сяргей Талстой.

На жаль, не хапіла часу на аповеды ўсіх прысутных. Вырашана прадаўжыць цыкл такіх вечарын на сядзібе ТБМ.

Галіна Зінкевіч.

На здымках: Янусь Малец; выкананцы С. Талстой і У. Еўтух.

Суполка ТБМ у Іркуцку "Крывічы" выдала новыя календары на 2018 год

**КАЛЕНДАР
народных сьвятаў Беларускага клуба
«КРЫВІЧЫ»**

2018
цыйных беларускіх святаў
тых святаў
таксама падаецца апісанне гэ-

Наш кар.

Аўтары цалкам адказныя за падбор
і дакладнасць прыведзенай інфармацыі.
Рэдакцыя рукапісы не вяртае.

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні.
231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.

Выдавец: Установа інфармацыі "Выдавецкі дом ТБМ".
Газета падпісана да друку 25.12.2017 г. у 17.00. Замова № 2759.
Аб'ём 2 друкаваныя аркүшы. Наклад 1500 асобнікаў.

Падпісны індэкс: 63865.

Кошт падпіскі: 1 мес.- 1,62 руб., 3 мес.- 4,86 руб.
Кошт у розницу: па дамоўленасці.

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Рэдакцыйная камісія:

Алена Анісім, Юрасі Бабіч, Юлія Бажок,
Марыя Баравік, Аляксей Карпенка, Эла Оліна, Ігар
Пракаповіч, Аляксей Пяткевіч, Станіслав Суднік,
Павел Сцяпко, Алег Трусаў,
Дзяніс Тушынскі, Аляксей Шалахоўскі.
<http://naszaslowa.by/> <http://pawet.net/>
<http://kamunikat.org/> <http://tbt-mova.by/>
<http://nashaslova.mns.by/>